

DAVACI : YEŞİL BARIŞ AKDENİZ DERNEĞİ
VEKİLİ : AV. GÖKHAN CANDOĞAN
-UETS[16727-27377-14444]

DAVALI : TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
-UETS[35756-96579-88181]
VEKİLİ : HUKUK MÜŞAVİRİ AV.SULTAN ERGÜ-Aynı yerde

DAVANIN ÖZETİ :Davacı Dernek tarafından, 2022-2024 yılları arasında gerçekleştirilen toplam 246.946 pestisit denetimine ilişkin; denetlenen ürün ve numune sayıları, tespit edilen uygunsuzlukların sayısı, uygunsuzluklarda tespit edilen değerler, bu değerlerin yasal mevzuatta belirlenen sınırları ne oranda aştığı, uygulanan idari yaptırımlar ve alınan önlemleri içeren pestisit kalıntı denetim sonuçları ile 2022-205 yılları Kalıntı Eylem Planı'nın tam metninin 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu uyarınca verilmesi talebiyle 10/12/2024 tarihinde yapılan başvurunun zımnen reddine dair Tarım ve Orman Bakanlığı işleminin; hukuka aykırı olduğu, pestisitlerin kontrolsüz ve aşırı kullanımının, çevresel ve gıda güvenliği açısından ciddi tehditler oluşturduğu, son yıllarda kamuoyunda bu konuya yönelik farkındalığın arttığı ve pek çok ulusal ve uluslararası rapor ile haber içeriğinde pestisit kaynaklı risklere dikkat çekildiği, Türkiye'de pestisit kullanımındaki artış, toprak, su ve biyolojik çeşitlilik üzerinde geri döndürülemez olumsuz etkiler yarattığı, özellikle tarımsal üretim bölgelerinde ekosistem sağlığı ve biyoçeşitliliği tehdit ettiği, Avrupa Birliği'ne ihraç edilen birçok tarım ürününün pestisit kalıntısı nedeniyle geri gönderildiği, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yapılan açıklamalarda da pestisit denetimlerinin artırıldığı, gıda güvenliği çerçevesinde, yüksek miktarda ve/veya birden fazla pestisit kalıntısı tespit edilen ürünlerin halk sağlığı açısından ciddi riskler barındırdığı ve tüketici sağlığını doğrudan etkilediği, davacı Yeşil Barış Akdeniz Derneğinin, pestisitlerin çevresel etkileri konusunda farkındalık yaratmayı ve çözüm önerileri geliştirmeyi amaçlayan bir sivil toplum kuruluşu olarak, bu konudaki bilimsel verilerin kamuoyuna açık, şeffaf ve erişilebilir olması gerektiğini savunduğu, pestisit kullanımına ilişkin resmi verilerin eksikliğinin çevresel risklerin belirlenmesini zorlaştırdığı, kamu sağlığı açısından ciddi bir belirsizlik yarattığı, bu çerçevede, 10/12/2024 tarihinde CİMER üzerinden yapılan bilgi edinme başvurusu ile Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından kamuoyuyla paylaşılmasının talep edildiği, bilgi edinme hakkının ihlalinin, yalnızca bireysel değil, aynı zamanda toplumsal bir hak ihlali olduğu ve kamu yararını doğrudan etkilediği ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istenilmektedir.

SAVUNMA ÖZETİ : Dava konusu işlemin hukuka ve mevzuata uygun olduğu 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununun 1. maddesinde, Kanunun amacının, demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmalarına ilişkin esas ve usulleri düzenlemek olduğu; 5 inci maddesinde, Kurum ve kuruluşların, bu Kanunda yer alan istisnalar dışındaki her türlü bilgi veya belgeyi başvuranların yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlü oldukları; 7 nci maddesinde bilgi edinme başvurusunun başvuru alan kurum ve kuruluşların ellerinde bulunan veya görevleri gereği bulunması gereken bilgi ve belgelere ilişkin olması

gerektiği; kurum veya kuruluşların ayrı veya özel bir çalışma, araştırma, inceleme ya da analiz neticesinde oluşturulabilecek türden bir bilgi veya belge için yapılacak başvurulara olumsuz cevap verebilecekleri; 17'inci maddesinde ise, ayıklanması ya da zamanından önce ayıklanması halinde, ülkenin ekonomik çıkarlarına zarar verecek veya haksız rekabet ve kazanca sebep olacak bilgi veya belgelerin, bu Kanun kapsamı dışında olduğu hüküm altına alındığı ve anılan hükümler değerlendirildiğinde de Avrupa Birliği'nin en önemli yaş meyve sebze ihracatçısı olan Ülkemizin ekonomik çıkarlarının zarar görebileceği, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşların, Kanunda belirtilen istisnalar dışında her türlü bilgi ve belgeyi başvuranların erişimine sunmakla yükümlü olduğu ancak, istenen bilgi ve belgelerin açıklanmasının 5996 sayılı Kanun'un 31 inci maddesinin 6 ncı fıkrası ile 4982 sayılı Kanun'un 7 nci ve 17 nci maddesi kapsamında olumsuz cevap verildiği belirtilerek davanın reddine karar verilmesi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Ankara 5. İdare Mahkemesince, önceden belirlenerek taraflara tebliğ edilen 27/10/2025 tarihinde yapılan duruşmaya davacı vekili Av.Gökhan Candoğan ile davalı idare vekili Hukuk Müşaviri Sultan Ergü'nün geldiği görüldükçe, gelen taraflara usulüne uygun söz verilip açıklamaları dinlenildikten sonra dava dosyası incelenmek suretiyle işin gereği görüldü:

Dava, davacı Dernek tarafından, 2022-2024 yılları arasında gerçekleştirilen toplam 246.946 pestisit denetimine ilişkin; denetlenen ürün ve numune sayıları, tespit edilen uygunsuzlukların sayısı, uygunsuzluklarda tespit edilen değerler, bu değerlerin yasal mevzuatta belirlenen sınırları ne oranda aştığı, uygulanan idari yaptırımlar ve alınan önlemleri içeren pestisit kalıntı denetim sonuçları ile 2022-2025 yılları Kalıntı Eylem Planı'nın tam metninin 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu uyarınca verilmesi talebiyle 10/12/2024 tarihinde yapılan başvurunun zımnen reddine dair Tarım ve Orman Bakanlığı işleminin iptaline karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

2709 sayılı T.C.Anayasası'nın "Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması" başlıklı 56.maddesinde "(1)Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. (2)Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir..." **"Dilekçe, Bilgi Edinme ve Kamu Denetçisine Başvurma Hakkı" başlıklı 74. maddesinde**, vatandaşların ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye'de ikamet eden yabancıların kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikayetleri hakkında, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahip olduğu; buna karşılık yetkili makamların ilgili başvuruların sonucunu gecikmeksizin dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildireceği hükmü yer almaktadır.

4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1. maddesinde; "Bu Kanunun amacı; demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmalarına ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir." hükmüne, **"Kapsam" başlıklı 2. maddesinde**, "Bu Kanun; kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinde uygulanır." hükmüne, **"Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde**, " Bu Kanunda geçen; a) Kurum ve kuruluş: Bu Kanunun 2 nci maddesinde geçen ve kapsama dahil olan bilgi edinme başvurusu yapılacak bütün makam ve mercileri, b) Başvuru sahibi: Bu Kanun kapsamında bilgi edinme hakkını kullanarak kurum ve kuruluşlara başvuran gerçek ve tüzel kişileri, c) Bilgi: Kurum ve

5. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2025/233

KARAR NO : 2025/1549

kuruluşların sahip oldukları kayıtlarda yer alan bu Kanun kapsamındaki her türlü veriyi, d) Belge: Kurum ve kuruluşların sahip oldukları bu Kanun kapsamındaki yazılı, basılı veya çoğaltılmış dosya, evrak, kitap, dergi, broşür, etüt, mektup, program, talimat, kroki, plân, film, fotoğraf, teyp ve video kaseti, harita, elektronik ortamda kaydedilen her türlü bilgi, haber ve veri taşıyıcılarını ifade eder" hükmüne, **"Bilgi edinme hakkı" başlıklı 4. maddesinde**, "Herkes bilgi edinme hakkına sahiptir. Türkiye'de ikamet eden yabancılar ile Türkiye'de faaliyette bulunan yabancı tüzel kişiler, isteyecekleri bilgi kendileriyle veya faaliyet alanlarıyla ilgili olmak kaydıyla ve karşılıklılık ilkesi çerçevesinde, bu Kanun hükümlerinden yararlanırlar. Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerden doğan hak ve yükümlülükleri saklıdır." hükmüne, **"Bilgi verme yükümlülüğü" başlıklı 5. maddesinde**, "Kurum ve kuruluşlar, bu Kanunda yer alan istisnalar dışındaki her türlü bilgi veya belgeyi başvuranların yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlüdürler. Bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren diğer kanunların bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz." hükmüne, **"İstenecek bilgi veya belgenin niteliği" başlıklı 7. maddesinde**, "Bilgi edinme başvurusu, başvuru alan kurum ve kuruluşların ellerinde bulunan veya görevleri gereği bulunması gereken bilgi veya belgelere ilişkin olmalıdır. Kurum ve kuruluşlar, ayrı veya özel bir çalışma, araştırma, inceleme ya da analiz neticesinde oluşturulabilecek türden bir bilgi veya belge için yapılacak başvurulara olumsuz cevap verebilirler. İstenen bilgi veya belge, başvuru alan kurum ve kuruluşlardan başka bir yerde bulunuyorsa, başvuru dilekçesi bu kurum ve kuruluşa gönderilir ve durum ilgiliye yazılı olarak bildirilir." hükmüne, **"Devlet sırrına ilişkin bilgi veya belgeler" başlıklı 16. maddesinde** "Açıklanması hâlinde Devletin emniyetine, dış ilişkilerine, millî savunmasına ve millî güvenliğine açıkça zarar verecek ve niteliği itibarıyla Devlet sırrı olan gizlilik dereceli bilgi veya belgeler, bilgi edinme hakkı kapsamı dışındadır." hükmüne, **"Ülkenin ekonomik çıkarlarına ilişkin bilgi veya belgeler" başlıklı 17. maddesinde**, "Açıklanması ya da zamanından önce açıklanması hâlinde, ülkenin ekonomik çıkarlarına zarar verecek veya haksız rekabet ve kazanç sebep olacak bilgi veya belgeler, bu Kanun kapsamı dışındadır." kuralına, **"İdarî soruşturmaya ilişkin bilgi veya belgeler" başlıklı 19'uncu maddesinde**, "Kurum ve kuruluşların yetkili birimlerince yürütülen idarî soruşturmalarla ilgili olup, açıklanması veya zamanından önce açıklanması hâlinde; a) Kişilerin özel hayatına açıkça haksız müdahale sonucunu doğuracak, b) Kişilerin veya soruşturmayı yürüten görevlilerin hayatını ya da güvenliğini tehlikeye sokacak, c) Soruşturmanın güvenliğini tehlikeye düşürecek, d) Gizli kalması gereken bilgi kaynağının açığa çıkmasına neden olacak veya soruşturma ile ilgili benzeri bilgi ve bilgi kaynaklarının temin edilmesini güçleştirecek, bilgi veya belgeler, bu Kanun kapsamı dışındadır." hükmüne, **"Adli soruşturma ve kovuşturmaya ilişkin bilgi veya belgeler" başlıklı 20. maddesinde** "20- Açıklanması veya zamanından önce açıklanması hâlinde; a) Suç işlenmesine yol açacak, b) Suçların önlenmesi ve soruşturulması ya da suçluların kanunî yollarla yakalanıp kovuşturulmasını tehlikeye düşürecek, c) Yargılama görevinin gereğince yerine getirilmesini engelleyecek, d) Hakkında dava açılmış bir kişinin adil yargılanma hakkını ihlâl edecek, Nitelikteki bilgi veya belgeler, bu Kanun kapsamı dışındadır. 4.4.1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu, 18.6.1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, 6.1.1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu ve diğer özel kanun hükümleri saklıdır. "kuralına **"Özel Hayatın Gizliliği" başlıklı 21. maddesinde de**, kişinin izin verdiği haller saklı kalmak üzere, özel hayatın gizliliği kapsamında, açıklanması halinde kişinin sağlık bilgileri ile özel ve aile hayatına, şeref ve haysiyetine, mesleki ve ekonomik değerlerine

5. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2025/233

KARAR NO : 2025/1549

haksız müdahale oluşturacak bilgi veya belgelerin bilgi edinme hakkı kapsamı dışında olduğu hükme bağlanmış olup, "**Kurum içi düzenlemeler**" başlıklı **25.maddesinde** "Kurum ve kuruluşların, kamuoyunu ilgilendirmeyen ve sadece kendi personeli ile kurum içi uygulamalarına ilişkin düzenlemeler hakkındaki bilgi veya belgeler, bilgi edinme hakkının kapsamı dışındadır. Ancak, söz konusu düzenlemeden etkilenen kurum çalışanlarının bilgi edinme hakları saklıdır." hükmüne, "**Tavsiye ve mütalaa talepleri başlıklı 27. maddesinde**; "Tavsiye ve mütalaa talepleri bu Kanun kapsamı dışındadır." hükümlerine ne yer verilmiştir.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2.maddesinde "Çevre kirliliği: Çevrede meydana gelen ve canlıların sağlığını, çevresel değerleri ve ekolojik dengeyi bozabilecek her türlü olumsuz etkiyi, Çevreye ilişkin bilgi: Su, hava, toprak, bitki ve hayvan varlığı ile bunları olumsuz olarak etkileyen veya etkileme ihtimali bulunan faaliyetler ve alınan idarî ve teknik önlemlere ilişkin olarak mevcut bulunan her türlü yazılı, sözlü veya görüntülü bilgi veya veriyi ifade eder." şeklinde tanımlandığı, "**İlkeler**" başlıklı **3.maddesinde** "Çevrenin korunmasına, iyileştirilmesine ve kirliliğinin önlenmesine ilişkin genel ilkeler şunlardır: a) Başta idare, meslek odaları, birlikler ve sivil toplum kuruluşları olmak üzere herkes, çevrenin korunması ve kirliliğin önlenmesi ile görevli olup bu konuda alınacak tedbirlere ve belirlenen esaslara uymakla yükümlüdürler.b) Çevrenin korunması, çevrenin bozulmasının önlenmesi ve kirliliğin giderilmesi alanlarındaki her türlü faaliyette; Bakanlık ve yerel yönetimler, gerekli hallerde meslek odaları, birlikler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yaparlar.c) Arazi ve kaynak kullanım kararlarını veren ve proje değerlendirmesi yapan yetkili kuruluşlar, karar alma süreçlerinde sürdürülebilir kalkınma ilkesini gözetirler.d) Yapılacak ekonomik faaliyetlerin faydası ile doğal kaynaklar üzerindeki etkisi sürdürülebilir kalkınma ilkesi çerçevesinde uzun dönemli olarak değerlendirilir.e) Çevre politikalarının oluşmasında katılım hakkı esastır. Bakanlık ve yerel yönetimler; meslek odaları, birlikler, sivil toplum kuruluşları ve vatandaşların çevre hakkını kullanacakları katılım ortamını yaratmakla yükümlüdür.f) Her türlü faaliyet sırasında doğal kaynakların ve enerjinin verimli bir şekilde kullanılması amacıyla atık oluşumunu kaynağında azaltan ve atıkların geri kazanılmasını sağlayan çevre ile uyumlu teknolojilerin kullanılması esastır.g) Kirlenme ve bozulmanın önlenmesi, sınırlandırılması, giderilmesi ve çevrenin iyileştirilmesi için yapılan harcamalar kirliten veya bozulmaya neden olan tarafından karşılanır. Kirlitenin kirlenmeyi veya bozulmayı durdurmak, gidermek veya azaltmak için gerekli önlemleri almaması veya bu önlemlerin yetkili makamlarca doğrudan alınması nedeniyle kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan gerekli harcamalar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre kirlitenden tahsil edilir.h) (Değişik:29/11/2018-7153/1 md.) Çevrenin korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi ve giderilmesi, sıfır atığın yaygınlaştırılması, döngüsel ekonomi ilkelerinin uygulanması ve iklim değişikliği ile mücadele edilmesi için uyulması zorunlu standartlar ile vergi, harç, katılma payı, yenilenebilir enerji kaynaklarının ve temiz teknolojilerin teşviki, motorsuz veya elektrikli araçların teşviki, atıkların geri kazanımı ile arıtılmış atıksuların yeniden kullanımının teşviki, geri kazanım katılım payı, plastik içerikli poşet veya ambalaj ve tek kullanımlık materyallerin kullanımının azaltılması, depozito uygulaması, emisyon ücreti, kirlenme bedeli ve kirliliğin önlenmesine yönelik teminat alınması ve sera gazı emisyonlarının takibine yönelik karbon ticareti gibi piyasaya dayalı mekanizmalar ile ekonomik araçlar ve teşvikler kullanılır. (Değişik cümle:24/12/2020-7261/12 md.) Bu bentteki uygulamalara ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.ı) Bölgesel ve küresel çevre sorunlarının çözümüne yönelik olarak taraf olduğumuz uluslararası anlaşmalar sonucu ortaya çıkan ulusal hak ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi için gerekli teknik, idarî, malî ve hukukî düzenlemeler Bakanlığın

5. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2025/233

KARAR NO : 2025/1549

koordinasyonunda yapılır. Gerçek ve tüzel kişiler, bu düzenlemeler sonucu ortaya çıkabilecek maliyetleri karşılamakla yükümlüdür. j) Çevrenin korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi ve çevre sorunlarının çözümüne yönelik gerekli teknik, idarî, malî ve hukukî düzenlemeler Bakanlığın koordinasyonunda yapılır. 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu kapsamındaki konular Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından yürütülür.", kuralına, **"Kirlenme yasağı" başlıklı 8.maddesinde** " Her türlü atık ve artığı, çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama vermek, depolamak, taşımak, uzaklaştırmak ve benzeri faaliyetlerde bulunmak yasaktır. Kirlenme ihtimalinin bulunduğu durumlarda ilgililer kirlenmeyi önlemekle; kirlenmenin meydana geldiği hallerde kirleten, kirlenmeyi durdurmak, kirlenmenin etkilerini gidermek veya azaltmak için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler.." hükmüne, **"Bilgi edinme ve başvuru hakkı" başlıklı 30.maddesinde** "(Çevreyi kirleten veya bozan bir faaliyetten zarar gören veya haberdar olan herkes ilgili mercilere başvurarak faaliyetle ilgili gerekli önlemlerin alınmasını veya faaliyetin durdurulmasını isteyebilir. Herkes, 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında çevreye ilişkin bilgilere ulaşma hakkına sahiptir. Ancak, açıklanması halinde üreme alanları, nadir türler gibi çevresel değerlere zarar verecek bilgilere ilişkin talepler de bu Kanun kapsamında reddedilebilir." hükmüne yer verilmiştir.

5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda Ve Yem Kanununun "Risk analizi, kamuoyunun bilgilendirilmesi ve ihtiyati tedbirler" başlıklı 26. maddesinde " (1) Gıda, yem ve bitki sağlığı ile ilgili işlemlerde, insan sağlığı ve yaşamının azamî düzeyde korunmasının sağlanabilmesi için, risk analizine dayanılması zorunludur. Risk analizi yapılmasına uygun olmayan ya da tedbirin niteliğine göre risk analizi uygulanamayan durumlarda bu hüküm uygulanmaz.(2) Bağımsız, tarafsız, şeffaf ve bilimsel esaslara göre risk değerlendirmesi yapmak üzere; araştırma kurumları, araştırma enstitüleri, üniversitelerin konu ile ilgili fakültelerinin temsilcileri ile gerektiğinde diğer uzman kişilerin katılabileceği, konularına göre risk değerlendirme komisyonları oluşturulur. Komisyonların yapacağı risk değerlendirme sonuçları tavsiye niteliğindedir. Bu komisyonların sekretaryasını yürütmek üzere Bakanlıkça risk değerlendirme birimi kurulur. Risk değerlendirme birimi ulusal ve uluslararası benzeri kuruluşlarla işbirliği yapabilir.(3) Risk yönetimi ve risk iletişimi, risk değerlendirme sonuçları ve bilimsel veriler, tartışılan konu ile ilgili diğer faktörler ve ihtiyatlılık ilkesi dikkate alınarak Bakanlık tarafından yapılır.(4) Bakanlık, belgelere erişim konusundaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, bir gıda ve yemin insan ve hayvan sağlığı açısından risk oluşturabileceğinden şüphe duyulması üzerine, riskin mahiyeti, ciddiyeti ve büyüklüğüne göre, riski önlemek, azaltmak veya yok etmek için alınan ya da alınması öngörülen önlemleri belirler; riskin mahiyeti ve alınan tedbirler hakkında kamuoyunu bilgilendirir.(5) Elde edilen bilgilerin değerlendirilmesi sonucunda, herhangi bir gıda veya yemin insan ve hayvan sağlığı üzerinde zararlı bir etkisinin olması ihtimali belirmesine rağmen, bilimsel belirsizliklerin devam etmesi durumunda, kapsamlı bir risk değerlendirmesine imkân sağlayacak daha fazla bilimsel veri elde edilinceye kadar, Bakanlık geçici olarak üretimin durdurulması, piyasaya arz, tüketimi engelleme, toplatma ve benzeri ihtiyati tedbirlere başvurabilir. İlgililerin, Bakanlığın belirlediği ihtiyati tedbirlere uyması zorunludur. (İptal üçüncü cümle:Anayasa Mahkemesinin 2/5/2018 tarihli ve E.: 2018/2, K.:2018/43 sayılı Kararı ile)(6) Bakanlık, bitki, bitkisel ürün, gıda, yem ve canlı hayvanlarda pestisit, farmakolojik etkili maddeler, ağır metaller, mikotoksinler ve mikroorganizmalar gibi istenmeyen maddelerin kontrolü amacıyla, numune almak, gözlem, ölçüm ve değerlendirme yapmak suretiyle izleme yapar. Elde edilen veriler risk değerlendirmesi ve risk iletişiminde

kullanılır.(7) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir." hükmüne, "**Resmî kontroller, itiraz hakkı ve resmî sertifikalar**" başlıklı 31. maddesinde " (1) Resmî kontroller, uygun sıklıkta, tarafsız, şeffaf ve meslekî gizlilik ilkelerine uygun olarak risk esasına göre, ön bildirim gereken hâller dışında, önceden haber verilmeksizin gerçekleştirilir. Bu kontroller, izleme, gözetim, doğrulama, tetkik, denetim, numune alma ve analiz gibi uygulamaları da kapsar. Kontroller, Bakanlıkça kontrol yetkisi verilen personel tarafından gerçekleştirilir. Üretim, işleme ve dağıtım aşamalarında hangi meslek mensuplarının hangi resmî kontrollerden sorumlu olduğu Ek-2'de belirtilmiştir.(2) Resmî kontrollerde, ilgili meslek alanlarında eğitim alan tekniker, teknisyen ve yardımcı sağlık personeli, kontrol yetkisi verilen personele yardımcı olmak üzere görev alabilir.(3) Kontrol görevlisi, Bakanlık adına bu Kanun hükümleri doğrultusunda resmî kontrolleri yapmak, kontrol sonucuna göre, her türlü etkiden ve çıkar ilişkisinden uzak, tarafsız, objektif ve bağımsız olarak karar almak zorundadır. Kontrol görevlisi, bu Kanunla kendisine verilen yetkiler çerçevesinde, bu Kanunda öngörülen idarî yaptırımları uygulamaya yetkilidir. Kontrol görevlisi, bu Kanun kapsamındaki her yere kontrol amacıyla girebilir ve numune alabilir. Alınan numuneler için herhangi bir bedel ödenmez. İlgililer resmî kontroller sırasında gerekli olan her türlü yardım ve kolaylığı sağlamakla yükümlüdür.(4) İlgililer, resmî kontrol ve denetim sonuçları hakkında, tebligat yapıldığı tarihten itibaren yedi gün içerisinde Bakanlığa itiraz etme hakkına sahiptir. Ürünün kalan raf ömrü yedi günden az olan gıdalar, mikrobiyolojik incelemeler ve ürün miktarının şahit numunenin analizinin yapılabilmesi için yetersiz olduğu durumlarda analiz sonucuna itiraz edilemez. İtirazdan kaynaklanan masraflar ilgililer tarafından karşılanır.(5) Bu Kanun kapsamında öngörülen gıda kontrolü ile ilgili düzenlemeler, gıda ile temas eden madde ve malzemeler ile bu işle iştigal eden işyerleri için de uygulanır.(6) Bakanlık, uygun gördüğü hâllerde yapılan kontroller sonucunda sahip olduğu bilgileri, kamuoyunun bilgisine sunabilir. Ancak, iç hukuk ve uluslararası hukuk ile güvence altına alınan, gizli soruşturma ve sürmekte olan adlî ve idarî işlemler, kişisel bilgiler, meslek sırları, gizli müzakereler, uluslararası ilişkiler ve ulusal savunma ile ilgili bilgiler kamuoyuna sunulamaz.(7) Veteriner ve bitki sağlık sertifikaları ile Bakanlıkça belirlenen diğer sertifikalara ilişkin esaslar, iş ve işlemler ile sertifika modelleri Bakanlıkça belirlenir.(8) Bakanlık, kesimhanelerde, kesim öncesi ve sonrası muayeneler ile et parçalama işlemi yapılan yerlerde muayeneleri ve diğer resmî kontrolleri yapmak üzere, resmî veteriner hekim görevlendirir.(9) Bakanlık, yıllık ve çok yıllık ulusal kontrol planlarını hazırlar, belirlenen canlı hayvan ve hayvansal ürünler ile diğer ürünlerde, katkı, kalıntı, bulaşan veya istenmeyen maddeler için izleme programları uygular ve her yılın sonunda kontrollere ilişkin yıllık rapor düzenler.(10) Bakanlık, bu Kanun kapsamındaki kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler hariç olmak üzere, uygun göreceği görev ve yetkiler için kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri, birlikler, kooperatifler, vakıf ve üniversiteler ile işbirliği yapabilir. Bunlardan, Bakanlıkça belirlenen şartlara sahip olanlara, bu görev ve yetkilerin tamamı veya bir kısmı tamamen veya kısmen devredebilir veya hizmet alımı yolu ile yerine getirebilir. Bakanlık, devir yaptığı kuruluşları denetler. Bakanlıkça yapılan denetim sonucunda devredilen görev ve yetkilerin yürütülmesinde yetersizlik veya eksikliğin tespiti hâlinde Bakanlık devri iptal eder veya eksikliklerin kısa bir süre içinde giderilmesini talep edebilir. Bakanlık, eksikliklerin giderilmemesi durumunda devredilen görev ve yetkileri iptal eder. Bu fıkranın uygulanmasından doğan tüm masraflar sorumlular tarafından üstlenilir.(11) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir." kuralına yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacı Dernek tarafından, 2022-2024 yılları arasında gerçekleştirilen toplam 246.946 pestisit denetimine ilişkin; denetlenen ürün ve numune sayıları, tespit edilen uygunsuzlukların sayısı, uygunsuzluklarda tespit edilen değerler, bu değerlerin yasal mevzuatta belirlenen sınırları ne oranda aştığı, uygulanan idari yaptırımlar ve alınan önlemleri içeren pestisit kalıntı denetim sonuçları ile 2022-205 yılları Kalıntı Eylem Planı'nın tam metninin 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu uyarınca verilmesi talebiyle 10/12/2024 tarihinde yapılan başvurunun zımnen reddedilmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

4982 sayılı Kanun'a göre herkes bilgi edinme hakkına sahiptir. Anayasal dayanağı da olan bilgi edinme hakkı esasen herkese tanınmış ve her kamu kurum ve kuruluşları elinde bulunan her türlü bilgi ve belgeyi kapsamaktadır. Fakat işin niteliği gereği bilgi edinme hakkının istisnalarına da 4982 sayılı Kanun'da yer verilerek, **hangi hâl ve şartlar içerisinde bilgi edinme hakkından faydalandırılmayacağı belirtilmiştir.** Bilgi edinme hakkı, kamu kurum ve kuruluşlarının elinde olan veya olması gereken bilgi ve belgeleri kapsamına almaktadır. **Bilgi edinme hakkı kapsamında bulunan bilgi ve belgelerin, mevzuatta öngörülen sınırlandırmalar içerisinde kalmaması hâlinde** ilgili kamu kurum veya kuruluşunca ilgilinin bilgi edinme hakkından faydalandırılması gerekir. **Ancak sınırlandırma kapsamında bulunan bilgi ve belgeler için ise aynı şey söz konusu olmayacaktır.**

Demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak bilgi edinme hakkının kullanılmasına ilişkin esas ve usulleri düzenleyen 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 5. maddesinde kurum ve kuruluşların, **bu Kanunda yer alan istisnalar dışındaki** her türlü bilgi veya belgeyi başvuranların yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlü olduğu açıktır.

Buna göre, yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri uyarınca 4982 sayılı Kanunda yer alan istisna kapsamında yer alan ve 4982 sayılı Kanun kapsamı dışında olan kurum içi düzenlemelere ilişkin bilgi ve belgelerin verilemeyeceği düzenlenmiştir.

Olayda, davalı idare tarafından dava dosyasına sunulan savunmalarında, dava konusu başvuruların 5996 sayılı Kanun'un 31 inci maddesinin 6 ncı fıkrası ile 4982 sayılı Kanun'un 7. ve 17. maddeleri uyarınca reddedildiği belirtilmiş olup, davacı tarafından Kalıntı Eylem Planı'nın iş bu dava devam ederken davalı idarenin web sitesinde erişime açıldığını belirtildiği görülmektedir.

Dava dosyasında yer alan bilgi ve belgeler bir bütün halinde incelendiğinde, dava konusu başvuruda birden fazla hususa ilişkin bilgi istenildiği dikkate alındığında, davacının dava konusu taleplerinin ayrı ayrı incelenmesi gerekmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin 21/4/2016 tarihli ve Başvuru Numarası: 2013/2513 sayılı Fevzi Kayacan Başvurusunda "...44. Çevresel kirliliğe dayalı şikâyetlerin genellikle özel teşebbüslerin faaliyetleri çerçevesinde gündeme geldiği dikkate alındığında Anayasa'nın 48. maddesinin ikinci fıkrasında yer verilen "Devlet, özel teşebbüslerin millî ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır." şeklindeki düzenlemenin de kamusal makamların çevresel meseleler bağlamındaki pozitif yükümlülüklerinin normatif dayanaklarından birini teşkil ettiği anlaşılmaktadır. Söz konusu hüküm aynı zamanda ilgili faaliyete ilişkin kamusal menfaat ile bireyin maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesine ilişkin menfaat arasında gözetilmesi gereken dengeye de vurgu yapmaktadır (Hüseyin Tunç Karlık ve Zahide Şadan Karlık, § 48).

45. Gerek yaşam hakkıyla gerekse sağlık hakkıyla olan yakın ilişkisinin bugünkü nesil kadar daha çok gelecek nesilleri ilgilendirmesi çevre hakkını günümüzde çok daha önemli hâle getirmektedir. Çevrenin kirlendikten ve bozulduktan sonra eski hâline getirilmesinin çok güç ve külfetli olması hatta kimi zaman mümkün olmaması nedeniyle kalkınma ve ekonomik gelişme için yapılacak yatırım ve faaliyetlerin doğayı tahrip etmeden ve çevreyi kirletmeden gerçekleştirilmesi, kirlenen çevrenin temizlenmesi veya bozulan çevrenin onarılması yerine kirliliği ve bozulmayı önleyici tedbirlere ağırlık verilmesi gerekmektedir. (AYM, E.2013/89, K.2014/116, 3/7/2014; E.2006/99, K.2009/9, 15/1/2009). Sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı; getirilecek kuralın ekonomik, bürokratik ve fiilî yükümlülüklerle yol açacağı ve üretim faaliyetlerinin etkileneceği gerekçeleriyle vazgeçilecek haklardan değildir (AYM, E.2011/110, K.2012/79, 24/5/2012).

46. Çevre kavramının üzerinde uzlaşılmış bir tanımı bulunmamakla birlikte genel olarak hava, su, toprak, flora ve fauna gibi doğal kaynakları ve bunların karşılıklı etkileşimini kapsadığı ifade edilmekte; 9/8/1983 sayılı ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'nda ise çevre kavramının canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde bulundukları biyolojik, fiziksel, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamı ifade edecek şekilde ele alındığı anlaşılmaktadır (Hüseyin Tunç Karlık ve Zahide Şadan Karlık, § 50)...

49. Çevresel meselelerin çevresel kirlilik bağlamında AİHM önüne sıklıkla taşındığı ve Mahkemece, söz konusu çevresel rahatsızlığın devletin veya özel kişilerin faaliyetleri sonucunda oluşması arasında bir ayırım gözetilmeksizin Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında güvence altına alınan hukuksal çıkarlarla bağlantı kurulmak suretiyle incelendiği anlaşılmaktadır (Bor/Macaristan, § 25). Belirtilen değerlendirmeler kapsamında Mahkemenin, iddiaya konu çevresel kirliliğin, özel hayatın veya aile hayatının nitelik ve kalitesini veya konutundan yararlanma şeklindeki hukuksal çıkarı olumsuz etkilediğini tespit ederek özel hayat kavramının alt kategorileri olan özel hayat, aile hayatı ve konuta saygı hakkı ile sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı arasında bir bağ kurduğu görülmektedir (Powell ve Rayner/Birleşik Krallık, B. No: 9310/81, 21/2/1990; Hatton ve diğerleri/Birleşik Krallık, B. No: 36022/97, 2/7/2003; Lopez Ostra/İspanya, B. No: 16798/90, 9/12/1994).

50. Özel hayata saygı hakkı alt kategorisinde geçen “özel hayat” kavramı AİHM tarafından oldukça geniş yorumlanmakta ve bu kavrama ilişkin tüketici bir tanım yapmaktan özellikle kaçınılmaktadır. Bununla birlikte Sözleşme'nin denetim organlarının içtihatlarında “bireyin kişiliğini geliştirmesi ve gerçekleştirilmesi” kavramının, özel hayata saygı hakkının kapsamının belirlenmesinde temel alındığı anlaşılmaktadır (Koch/Almanya, B. No: 497/09, 19/7/2012, § 51).

51. Bunun yanı sıra konuta saygı hakkı, sadece fiziksel alanın korunması olarak değerlendirilmemekte; aynı zamanda konutu kullanma veya konuttan yararlanma hakkını da içerdiği ifade edilen bu hakka yönelen gürültü, koku, emisyonlar gibi somut veya fiziksel olmayan ve söz konusu kullanım biçimini etkileyen müdahaleler de konuta saygı hakkı bağlamında değerlendirilmektedir. AİHM içtihadında ayrıca çevresel meselelerin, özel hayat kavramının alt kategorilerinden olan aile hayatına saygı hakkı ile ilişkilendirildiği dava örneklerine de sıklıkla rastlamak mümkündür (Powell ve Rayner/Birleşik Krallık, § 40; Hatton ve diğerleri/Birleşik Krallık, § 118).

52. AİHM; ciddi boyuttaki çevresel kirliliğin, bireylerin esenliğini etkileyebileceğini ve yaşamları bakımından ağır bir tehlikeye maruz bırakmaksızın da özel ve aile yaşamlarını etkileyecek şekilde konutlarından yararlanmalarını engelleyebileceğini belirtmektedir (Lopez

Ostra/İspanya, § 51; Taşkın ve diğerleri/Türkiye, B. No: 46117/99, 10/11/2004, § 113).

53. Bununla birlikte çevresel meselelerin Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belirli koşulların mevcudiyeti aranmaktadır. Bu bağlamda söz konusu çevresel rahatsızlığın; başvurucunun maddi ve manevi bütünlüğüne, özel hayatına, aile hayatına ya da konuta saygı hakkı üzerinde doğrudan bir etkide bulunması ve belirtilen değerler üzerindeki etkisinin asgari bir şiddet derecesine ulaşması gerekmektedir. Bu kapsamda çevresel rahatsızlığın ciddi bir boyuta ulaşmış olması şartı aranmaktadır. Belirtilen bağlamda aranan asgari ağırlık eşiğinin söz konusu hukuksal değerlerin ihlal edilip edilmediğinin değil, bizzatı söz konusu alana ilişkin incelenebilir bir sorun doğurup doğurmadığının tespiti amacıyla değerlendirildiği görülmektedir. Söz konusu şiddet derecesinin değerlendirilmesi göreceli olup her somut olayda, çevresel etkinin yoğunluğu, süresi, beden ve ruh bütünlüğüne etkileri ile çevrenin genel bağlamı gibi kriterler çerçevesinde ayrıca değerlendirme yapılmasını zorunlu kılmaktadır (Fadayeve/Rusya, B. No: 55723/00, 9/6/2005, § 69). Yapılan değerlendirmelerde, başvurucunun iddiaya konu çevresel kirlilik kaynağına yakınlığı şüphesiz en önemli unsurdur. Bu kapsamda her modern kent yaşamına mündemiç çevresel tehlikeler ile kıyaslandığında önemsiz kalan çevresel olumsuzluklar, 8. madde çerçevesindeki güvenceleri harekete geçirmek için yeterli görülmemektedir (Mileva ve diğerleri/Bulgaristan, B. No: 43449/02, 25/11/2010, § 88)...

56. Özellikle Anayasa'da yer alan ve pozitif yükümlülükler ile temel hakların yatay ilişkilere uygulanabilirliğinin normatif dayanaklarını oluşturan düzenlemeler gözönünde bulundurulduğunda tüm ilgililerin erişimlerine sunulan veriler kapsamında söz konusu çevresel mesele ile ilgili karar alma sürecine katılımı ile belirtilen süreçte hukuksal çıkarlarının yeterince gözetilmediğini düşünmeleri durumunda ilgili idari ve yargısal yollara başvuru imkânı tanınması da kamusal makamların çevresel meseleler bağlamındaki yükümlülüklerinin kapsamına dâhildir (Hüseyin Tunç Karlık ve Zahide Şadan Karlık, § 60).

57. Çevresel meseleler bağlamında kamusal makamların haiz olduğu geniş takdir yetkisi nedeniyle birçok uluslararası sözleşmede de çevre hakkı bağlamında ayrı ve açık usule ilişkin yükümlülükler yer verildiği görülmektedir. Özellikle kalkınma ve çevrenin korunması arasındaki ilişkinin vurgulanması açısından dikkat çeken Rio Bildirisi'nin 10 numaralı ilkesinde, çevresel meselelerin ancak bütün ilgililerin uygun düzeydeki katılımları ile en iyi şekilde ele alınabileceği ifade edilmiş ve bu hususun temini noktasında kamu makamlarının elinde bulunan çevreye ilişkin bilgilere uygun şekilde erişme, karar alma süreçlerine katılma ve yargısal ve idari işlemlere etkili şekilde erişim sağlanması hakkına yer verilmiştir (bkz. § 22). Bunun yanı sıra Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu tarafından 25/6/1998 tarihinde kabul edilen ve çevresel usule ilişkin hakların tanındığı ikinci uluslararası belge olan Aarhus Sözleşmesi'nin 4. ve 5. maddelerinde kamu makamlarının elinde bulunan çevresel bilgilere erişim hakkı, 6., 7. ve 8. maddelerinde çevresel karar alma süreçlerine katılım hakkı, 9. maddesinde ise çevresel meselelerde yargısal yollara başvuru hakkı açıkça tanınmıştır (Hüseyin Tunç Karlık ve Zahide Şadan Karlık, § 61).

58. AİHM'in de çevresel meselelere ilişkin başvuruları iki ayrı açıdan incelediği, söz konusu müdahalelerin esas bakımından 8. maddeye uygunluğunun yanı sıra karar alma sürecinin de ayrıca değerlendirildiği, çevresel meselelerin usule ilişkin boyutu bağlamında çevresel bilgi edinme hakkı, çevresel karar alma süreçlerine katılım hakkı ve çevresel konularda yargısal yollara başvurma hakkı şeklindeki usule ilişkin güvencelere vurgu yapıldığı anlaşılmaktadır (Taşkın ve diğerleri/Türkiye, § 115 vd.).

59. Çevresel meseleler bağlamında değerlendirilmesi gereken temel husus, yukarıda

5. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2025/233

KARAR NO : 2025/1549

bahsedilen temel prensipler ışığında kamusal makamların, başvuru kamusal yararı için söz konusu yüke katlanmasının haklılığını ortaya koyabilecek argümanlara sahip olup olmadığıdır. Devletin bu alandaki yükümlülüğünün genel olarak pozitif içerikte olması ve söz konusu alana ilişkin takdir yetkisinin genişliği karşısında değerlendirme sürecine usule ilişkin yükümlülüklerin de eklenmiş olması, sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı açısından daha güvenceli bir zemin oluşmasını sağlamıştır (Hüseyin Tunç Karlık ve Zahide Şadan Karlık, § 63).

60. Söz konusu usule ilişkin haklar kapsamında çevresel riskler konusunda ilgili idarelerin kamuyu bilgilendirme pozitif yükümlülüğü bulunmaktadır. Özellikle çevresel bilgi edinme hakkı bağlamında yalnızca kamusal makamların uhdesinde bulunan bilgilerin değil, ilgili faaliyeti yürüten özel kişilerin elinde bulunan bilgilerin de erişime açılması gerektiği vurgulanmalıdır. Çevresel kirliliğin daha çok özel kişiler eliyle yürütülen faaliyetler bağlamında gündeme gelmesi bu hususu zorunlu kılmaktadır. Zira kamusal makamların çevresel kirlilik meselelerindeki sorumluluğu, genellikle temel hakların yatay uygulamasından kaynaklanmaktadır (Hüseyin Tunç Karlık ve Zahide Şadan Karlık, § 64).

61. Erişimleri sağlanan bilgiler doğrultusunda çevresel karar alma süreçlerine katılımlarının temin edilmesi gereken bireylerin, söz konusu süreçte hukuksal çıkarlarının yeterince gözetilmediğini düşünmeleri durumunda yargısal yollara başvuru imkânının tanınması da önemli bir usule ilişkin yükümlülüktür (Hüseyin Tunç Karlık ve Zahide Şadan Karlık, § 65).

62. Yukarıda yer verilen tespitler çerçevesinde somut başvuru açısından değerlendirilmesi gereken ilk husus; başvuruya konu çevresel etkinin, Anayasa'nın 17. maddesi kapsamındaki güvenceleri harekete geçirecek asgari ağırlıkta olup olmadığıdır. Söz konusu ağırlık, olayın tüm koşulları dikkate alınarak değerlendirilmeli ve değerlendirmede bahsedilen etkinin yoğunluğu, süresi, fiziksel ve ruhsal etkisi de dikkate alınarak normal bir kent yaşamına mündemiç ve katlanılması mümkün ve muhtemel görülen etki ve rahatsızlıklara nispetle nasıl bir ağırlık arz ettiği gözönünde bulundurulmalıdır.

63. AİHM içtihadında da inceleme konusu çevresel etkinin 8. maddede yer alan güvenceleri etkin hâle getirebilmesi için aranan ağırlık eşiğinin tespitinde genel olarak başvurucudan söz konusu etki derecesini ortaya koyan somut veriler sunmasının beklenildiği, bu kapsamda söz konusu etki derecesini ortaya koyan kamusal ölçümler veya uzman raporları gibi veriler ile ilgili alanın örneğin gürültüye doymun/açık bölge olarak tespit edildiğini gösteren kamusal kararların yapılan değerlendirmelerde dikkate alındığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte Mahkemenin, başvuru evrakı ile ilgili idari ve yargısal prosedüre ilişkin evrak kapsamında tespit ettiği veriler ve hayatın olağan akışına göre söz konusu çevresel rahatsızlığın asgari ağırlık eşiğini geçtiğinin kabul edilmesi gerektiği yönünde tespitlerde bulunduğu başvuru örneklerinin de mevcut olduğu görülmektedir (Moreno Gomez/İspanya, B. No: 4143/02, 16/11/2004, §§ 59, 60; Ruano Morcuende/İspanya, B. No: 75287/01, 6/9/2005; Fagerskiöld/İsviçre, B. No: 37664/04, 26/2/2008; Oluic/Hırvatistan, B. No: 61260/08, 20/5/2010, §§ 52-62; Mileva ve diğerleri/Bulgaristan, §§ 93-95).

64. Bu kapsamda ilgili tesis, işletme veya sair faaliyet sonucu ortaya çıkan çevresel etkiler ile başvuru kamusal özel ve aile hayatı veya konutunu kullanım hakkı arasında yeterince sıkı bir bağın varlığı yeterlidir (Hüseyin Tunç Karlık ve Zahide Şadan Karlık, § 68)..." denilmek suretiyle konuya ilişkin hak ihlali iddialarının idari makamlarca ve yargı yerlerinde ele alınmasında dikkat edilmesi gereken temel ölçütlerin ortaya konulduğu görülmektedir.

Buna göre, T.C.Anayasası'nın 56.maddesine göre herkesin, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu, kamu makamlarının elinde çevresel riskler konusunda kamuyu bilgilendirme pozitif yükümlülüğü bulunduğu, özellikle çevresel bilgi edinme hakkı bağlamında yalnızca kamusal makamların uhdesinde bulunan bilgilerin değil, ilgili faaliyeti yürüten özel kişilerin elinde bulunan bilgilerin de erişime açılması gerektiği, üst hukuk normu niteliğinde olan Kanun ile bilgi edinme hakkı kapsamı dışında tutulmayan çevresel sürece ilişkin bilgilere erişim hakkının yönetmelik ve diğer düzenleyici işlemlerle engellenemeyeceği açık olup, uyuşmazlıkta, davacı Derneğin halk sağlığı üzerine olumsuz etkileri olduğu belirtilen ve çevrenin korunması noktasında öneme sahip olan 2022-2024 yılları arasında gerçekleştirilen toplam 246.946 pestisit denetimine ilişkin; denetlenen ürün ve numune sayıları, tespit edilen uygunsuzlukların sayısı, uygunsuzluklarda tespit edilen değerler, bu değerlerin yasal mevzuatta belirlenen sınırları ne oranda aştığı, alınan önlemleri içeren pestisit kalıntı denetim sonuçları ile Kalıntı Eylem Planı hakkında 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu uyarınca bilgi verilmesi gerektiği, belirtilen hususların yukarıda yer verilen istisnalardan birisi olmadığı anlaşıldığından **dava konusu işlemin, 2022-2024 yılları arasında gerçekleştirilen toplam 246.946 pestisit denetimine ilişkin; denetlenen ürün ve numune sayıları, tespit edilen uygunsuzlukların sayısı, uygunsuzluklarda tespit edilen değerler, bu değerlerin yasal mevzuatta belirlenen sınırları ne oranda aştığı, alınan önlemleri içeren pestisit kalıntı denetim sonuçları ile Kalıntı Eylem Planının verilmesi hakkında 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu uyarınca bilgi verilmesi talebiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin kısmında hukuka uyarlık görülmemiştir.**

Nitekim Ankara Bölge İdare Mahkemesi 12. İdari Dava Dairesinin 02/05/2024 tarih ve E.2023/806,K.2024/1056 sayılı kararı da bu yöndedir.

Öte yandan, yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden, bilgi edinmenin herkes için bir hak, bilgi vermenin ise bütün kamu kurum ve kuruluşları için kanuni bir yükümlülük olduğu açık ise de, kurum ve kuruluşların bu yükümlülüklerini yerine getirirken kanunun istisna saydığı durumları gözetmesi gerektiği, dava konusu başvuruda yer alan "*uygulanan idari yaptırımlar*"ın, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununun 17. maddesi, 19'uncu maddesi, 20.maddesi ve 21. maddesi uyarınca istisna kapsamında yer alan bilgilere ilişkin olduğu, söz konusu bilginin kamu sağlığı ve çevresel bilgi edinme hakkı kapsamında değerlendirilemeyeceği, bu hususun açıklanmasının ilgililerin idari ve soruşturmaları ile özel hayatına ilişkin bilgiler içerebileceği anlaşıldığından, **dava konusu işlemin "uygulanan idari yaptırımlar"a ilişkin 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu uyarınca bilgi verilmesi talebiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin kısmında hukuka aykırılık görülmemiştir.**

Açıklanan nedenlerle;

1-Dava konusu işlemin, 2022-2024 yılları arasında gerçekleştirilen toplam 246.946 pestisit denetimine ilişkin; denetlenen ürün ve numune sayıları, tespit edilen uygunsuzlukların sayısı, uygunsuzluklarda tespit edilen değerler, bu değerlerin yasal mevzuatta belirlenen sınırları ne oranda aştığı, alınan önlemleri içeren pestisit kalıntı denetim sonuçları ile Kalıntı Eylem Planı hakkında 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu uyarınca bilgi verilmesi talebiyle yapılan başvurunun zımnen reddine ilişkin kısmının iptaline,

2-Dava konusu işlemin "uygulanan idari yaptırımlar"a ilişkin 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu uyarınca bilgi verilmesi talebiyle yapılan başvurunun zımnen reddine ilişkin kısmı yönünden davanın reddine,

3-Dava "kısmen İptal-Kısmen Ret" ile sonuçlandığından, aşağıda dökümü yapılan 2.488,20- TL yargılama giderinin haklılık durumuna göre takdiren belirlenen 1.244,10- TL

5. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2025/233

KARAR NO : 2025/1549

sinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine, kalan yargılama giderinin davacı üzerinde bırakılmasına,

4-İptal edilen kısım yönünden, karar tarihinde yürürlükte bulunan AAÜT uyarınca duruşmalı işler için belirlenen 36.000,00-TL vekalet ücretinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine,

5-Reddedilen kısım yönünden, karar tarihinde yürürlükte bulunan AAÜT uyarınca duruşmalı işler için belirlenen 36.000,00-TL vekalet ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine,

6-Artan posta giderinin karar kesinleştikten sonra davacıya iadesine,

7-Kararın tebliğ tarihini izleyen günden itibaren **30 gün** içerisinde **Ankara Bölge İdare Mahkemesi'ne istinaf** yolu açık olmak üzere 28/10/2025 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
OSMAN ÇOLAK
101833

Üye
MELEK KIYKIM GÜLTEN
195136

Üye
ELANUR ASLAN
251505

YARGILAMA GİDERLERİ		:
Başvurma Harcı :	615,40 TL	
Karar Harcı :	615,40 TL	
Y.D. Harcı :	1.013,90 TL	
Vekalet Harcı :	87,50 TL	
Posta Gideri :	156,00 TL	
TOPLAM :	2.488,20 TL	

